Ч. 164 (10.841). Львів, середа 28 липня 1926 Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграми: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Польські справи.

Над чим радитиме рада міністрів? — Законопроєкт про зміну конституції в сенаті. — Реорганізація гол. інспекторату армії. — За збільшення грошевого обігу.

Варшава, 26. липня 1926.

На денному порядку засідання ради міністрів, що відбудеться завтра на замку в присутности президента держави, є дві точки: 1) звідомлення міністрів господарських у звязку з експозе прем. Бартля, що буде виголошене в найближчих днях у сенаті; 2) устійнення програми найпильніших проєктів тих законів, які вийдуть на основі повновластей, уділених урядові. Прем. Бартель велів приготовити до 10 днів всім міністрам проєкти законів, що мають бути видані шляхом декретів.

Сьогодня в год. 11. передпол. начала свої наради над зміною конституції спеціяльна комісія, вибрана ad hoc на останньому засіданні сенату під проводом сен. Здановського.

Праці над організацією головного інспекторату армії є вже на укінченні. Витичні організації полягають на узалежненні від головного інспекторату справи приготування операційних плянів і військового вишколення. В діянці військової адміністрації підлягатиме шеф штабу міністрові військових справ, який є політично за адміністрацію війська відповідальний перед соймом. Організацію головного інспекторату на нових основах вестиме ген. Осінський. У звязку з тією реорганізацією слід зазначити, що в короткому часі будуть стягнені польські військові атташе при представництвах за кордоном.

На фінансовій конференції, що відбулася під проводом прем. Бартля при участи мін. скарбу Клярнера і віцепрезидентів Банку Польського і Банку Краєв. Господарства, устійнено опінію що до умов, конечних для зміцнення грошевого обігу, а саме крім рівноваги буджету й активности торговельного і платничого білянсу ще й захоплення Польським Банком цілої надвишки валют з переваги експорту над імпортом і т. п. Однодушно стверджено конечність поступати обережно при збільшуванні грошевого обігу.

Довкола „шпигунської орґанізації".

Ревізії й арешти в краю.

З ріжних сторін краю приходять до нас вістки про труси й арешти між Українцями. Дещо з цих вісток подаємо на иншому місці. Чи всі ті ревізії стоять у звязку з відкритою „шпигунською аферою" — не знати. На всякий випадок щонайменше дивно виглядають ревізії і нічні труси у людей, непричасних взагалі до нічого. Чи то припадком не нова спроба стероризувати й застрашити Богу духа винних українських громадян, як це на „кресах" практикується від часу їх приналежности до Польщі? Бо так якось виглядає...

Про арешти „шпигунів", як і про саму їх організацію польська преса приносить щодня багато сензаційних вісток. В тих вістках стільки суматохи й вигадок, що годі в цілій тій справі розібратися. Все там перемішане: і Петрушевич, і Коновалець, і Кучабський, і нім. генер. штаб, і Українська Військова Організація... По найновішим вісткам у звязку з тою аферою арештовано досі ок. 100 осіб в цілій Польщі.

Арешти в Конґресівці.

ПАТ подає: Урядовий комісар м. Варшави наказав сконфіскувати „Додаток Ноцни" часоп. „Ржечпосполіта" з 26. ц. м. за вміщення статті „Арешти шпєгуф" в офіцерській санітарній школі і потягнути редактора цього часопису до судової відповідальности. В тій статті одиноке тільки повідомлення про арешт одного „Русіна" (!), підхорунжого підофіцерської санітарної школи, відповідає правді, решта ж відомостей про масові ревізії і звязані з ними арешти і про участь в афері кількадесятьох військових ріжних степенів — виссана з пальця і розрахована на нездорову і шкідливу сензацію. Взагалі на цілій території був. Конгресівки є до цього часу арештованих лише 5 осіб, звязаних з шпигунською аферою в „Малопольсце", з того 1 офіцер санітарної школи, 2 звичайні варшавські летуни, 1 цивільна особа (управитель тутешньої „шпигунської пляцуфкі") і 1 особа з Влоцлавка. Всі — Русини. Арештованих негайно відставлено до судової влади в „Малопольсце", яка переводить слідство в тій справі.

Німці про „шпіґунську орґанізацію".

Берлін, 29. липня.

„Дайтше Альґ. Цтг.", цитуючи звідомлення польської преси про викриття „шпигунської організації" в Польщі, стверджує, що в Німців нема ґенерального штабу і вже з того приводу польські атаки проти Німців є безосновні. „Робить просто смішне враження — каже „Д. Альґ. Цтг.", — що в кожній шпигунській афері підозрівається німецьких офіцерів".

Біржа.

Гроші.

Оживлений рух в промислових акціях при трохи звижкових курсах. Тенденція у валютових операціях звижкова, пополудні значно сильніша. Оборот оживлений.

Валюти: амер. доляр 9.10—9.14, канад. доляр 9.03—9.07, чеська корона 0.26 до 0.26·25, леї 4.25—4.66, франц. франк 0.20—0.22, швайц. франк 1.70—1.75, англ. фунт 43.00—44.00.

Один із „знемагаючих".

Недавно помістив посол Серг. Козицький у 28. числі холмського „Нашого Життя" передову статтю п. н. „Каїнова робота", в якій твердить ні більше ні менше, а те, що „як тільки президія Української Парляментарної Репрезентації перейшла в руки „Селянського Союзу", то з першогож дня по всіх газетах, що видає У. Н. Д. О., почався похід, почалося зневажування — негідне, непристойне кидання образ і необоснованих підозрінь на президію Клюбу. Робилося то з причини ображеної амбіції і по певній команді з центру, робилося пляново, — пляново кидалося камінь за каменем у нас, що стали на чолі Клюбу, пляново тим самим понижувалося в народі повагу цілого народнього представництва".

Коли пос. Козицький поставив справу в таку площину, то ми приневолені на те зареагувати, бо між иншим і нам довелося ставитись критично не до того, що саме члени „Селянського Союзу" обняли провід в Українській Парляментарній Репрезентації, а до того, як вони доручений їм провід виконували. Ставитися критично до політики того проводу ми мали не тільки право, але й обовязок.

Крім того треба відділити від себе політику „Селянського Союзу", як партії, від політики президії Української Парляментарної Репрезентації, яку творить заледви трьох членів „Селянського Союзу". І до політики партії і до політики президії У. П. Р. ми ставилися критично тоді, коли вона не відповідала гідности та інтересам української нації. І коли до політики партії ми могли ставитися так чи инакше, менше чи більше поблажливо, її критикувати або зовсім промовчувати, то до політики і тактики Української Парляментарної Репрезентації, а зокрема до її президії ми мусіли все ставитися дуже уважно та критично. Це наказував нам національний обовязок.

А тому ніколи в нас не було і не могло бути нападів, чи випадів проти поодиноких осіб, як таких, але виключно проти політиків, що заступали інтереси цілої Парляментарної Репрезентації, що в її імени промовляли. Отже критика поодиноких політиків в такому випадку була критикою цілого колєктиву, в даному випадку президії Парл. Репрезентації, а якщо мова йшла про політиків, що виступали в імени партії, то критика відносилася до цілої партії.

Та найкраще в таких випадках послуговуватися фактами, а не так, як це зробив посол Козицький, що поробив закиди загального характеру, які на нічім не опираються.

Члени „Селянського Союзу" переняли президію в свої руки в грудні 1925 р. „Селянський Союз" підтримав тоді кандидатуру пос. Козицького на голову, який пройшов на те становище між иншим і голосами попередньої президії та голосами теперішніх членів УНДО. Натомість проти участи в президії послів Назарука і Чучмая, як членів „Сел. Союзу", заявився сам „Селянський Союз" і оба ті посли стали членами президії завдяки голосам членів УНДО. і безпартійних.

Далі мусимо ствердити, що проти попередньої президії, якої члени стали членами УНДО., вів „Селянський Союз" безпощадну боротьбу, боротьбу, в якій не перебирав ніякими засобами і вкінці довів до того, що президія зі свого становища зрезиґнувала. З уваги на те незрозумілим є закид про те, що, мовляв, у поборюванні теперішньої президії відгравала якусь ролю „ображена амбіція". До речі кажучи, ніякого поборювання чи зневажування президії ніколи не було, а була тільки критика її політики.

Зовсім не так поводився теперішній „Сел. Союз" у відношенні до попередньої президії, до якої був у беззастережній опозиції та відсепарував себе від усякої відповідальности за діяльність тої президії. Посли зі „Сел. Союзу" не виконували ніяких доручень президії та її цілковито ігнорували.

Зате, коли президію обняли члени „Сел. Союзу", члени УНДО. її зовсім льояльно підтримували та йшли їй на стрічу працею і порадою.

„Діло" ставилося критично до деяких політичних посунень попередньої президії, піддавало їх нераз гострій критиці, а таксамо реаґувало і на всякі нетактовні, чи недоцільні вчинки і теперішньої президії. Преса мусить мати все вільну руку в критиці. Але й та критика діяльности президії була в нас тоді, коли та президія ідентифікувала політику парляментарної української національної репрезентації з політикою „Сел. Союзу". А „Сел. Союз", як відомо, поставив на останньому своему зїзді вище соціяльні справи і єдиний соціяльний фронт навіть з чужими нам національно партіями від національного одноцілого фронту. Про те написав був перший польський орган ППС. „Роботнік" і на те ми зареагували. Та це вже було давно по виборах теперішньої президії — аж у лютому.

Поведення пос. Козицького на одному з влаштованих Інститутом для справ національних меншостей засідань не відповідало цілковито становищу голови Української Парл. Репрезентації. І тому таке поведення пос. Козицького, як голови Української Парл. Репр. ми мусіли осудити, а той осуд і нині в цілости підтримуємо. Найбільше мабуть вразило п. Козицького те, що ми написали в статті п. н. „Як це розуміти"? („Діло" з 23. травня). І нині ми твердимо, що важко зрозуміти тодішнє становище теперішньої президії Української Парл. Репр. до такої справи, як вбивство б. голови Директорії С. Петлюри, яка не вважала за доцільне зареагувати навіть на габебний комунікат жидівського клюбу, зволікала з цею справою, а накінець піддавши її під наради, довела до такого скандалу, який був в дотичній статті описаний. Та в даному випадку президія поступала згідно з усіма членами „Сел. Союзу". Вона зважилася сама пропонувати від себе проєкт резолюції на те, щоби потім здержатися від голосування над нею та закомунікувати це жидівській пресі. Вийшло таке, що президія пропонувала резолюцію, її боронила, а потім була проти неї і накінець її підписала та опублікувала. Чи це не дивогляд?

Red. czas. „Dilo" Pr. 354/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 160 (10837) z dnia 23. lipca 1926 roku pod tytułem: 1) „Likwidacja szpyhunskoji organizacji" od słów: Czy ne nowa.. do końca tego artykułu, 2) Łastiwky nowoho kursu" a) między słowami: widpowidalnistj, a słowami: koły, b) między słowami: narodowych ..., a słowami: koły, c) między słowami: percrachuwatysia..., a słowami: Z tym, d) od słów: odnobrzasno.. do końca tego wyjątku zawierają ad 1) znamiona występku z § 300 ust. k., ad 2) znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, uznał dokonaną w dniu 22. lipca 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz' redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 22. lipca 1926.

Hawel.

лина Остапа Прокоповича, невия, а 23. ц. м. двох братів Хархалієів, Миколу й Остапа, обох студентів університету. Арештованих в Яворові вивезено до Львова, а звідси дальше на захід, мабуть до Кракова. — Повідомляють нас, що в суботу 24 ц. м. львівська поліція виїхала автом до Виник і арештувала селянина Михайла Маркевича з села Підберізець.

— **Суд над редактором „Громади“.** Дня 21. ц. м. відбувся перший суд над відп. редактором луцької „Громади“ С. Вишнівським, обвинуваченим за „підбурювання й оголошення відомостей про арешти підчас ведення слідства“, у конфіскованих статтях в ч. 12 „Громади“. Обвинувачував прок. Ходецький, обороняв адвокат сенатор Карпинський. Після двогодинної розправи відп. редактора оправдано.

— **Особисті вісти.** П. Антін Рудницький скінчив, як нас повідомляють з Берліна, берлінську Музичну Академію (Hochschule für Musik) і зложив дня 21. ц. м. найвищий дипльомовий іспит з золотою медалею. П. Рудницький учився у найвизначніших берлінських професорів музики, як напр. у Петрі Шнабля й Шрекера, й є першим Українцем, що студіював усі три відділи Академії, дириґентський, композиційний і фортепяновий. В жовтні уладжує йому Академія власний фортепяновий вечір.

— **Темна хроніка.** Арештували у Львові 24-літнього Вілчинського, який продавав кокаїну та морфіну легким дівчатам. — Служанка Анна Собеляк скочила з третього поверха при вул. Собіського 15, тому, що її „пані“ — Вальманова катувала її. — До цієї хроніки можна також зачислити їзду автами у Львові. Авто є для львівських шоферів такою сензацією, що вони стараються як мога їхати стрімголов; не першою і не останньою жертвою такої їзди впав гімназист Богдан Сиклик, якого необережний шофер перевернув на Жовківській і якому розторошив череп.

— **Арешт замісць Кульпаркова.** Не перший раз повторяється у Львові трагікомедія, якої свіжою жертвою впав божевільний Мехель Хараб — його не хотіли прийняти в шпиталі, в Кульпаркові нема місця, отже післали його до вязниці. Дотичні орґани міркують собі імовірно так: можуть люде у вязниці ставати недужими та божевільними, чому-ж би не можна там держати недужих і божевільних?

— **Шкідливі мундури.** У Луцьку в 24 полку занедужало 120 жовнірів, які одержали нові мундури. Або фарба мундурів є отруйна, або ворожа інтриґа пішла вже так далеко, або попросту жовніри занедужали на сам вид нових мундурів.

— **Мамутів кістяк** знайшли робітники підчас каналізаційних робіт при вул. ім. Рози Люксембурґ (кол. Катеринпнській) у Полтаві.

— **Друкарський чортик,** який робить щодня ріжні збитки авторам ріжних статей, зробив велику неприємність „Галицькій Групі Української Секції Міжнародньої Жіночої Ліги Мира і Свободи“. У статті в ч. 154. „Діла“ про пятий конґрес цієї Ліги, замісць одного слова „резолюції“ складено „автономії“ і в реченні вийшла нісенітниця. Дотичний уступ при кінці статті звучить так: Галицька Група, передбачуючи це, виконала заздалегідь підготовчу працю до Конґресу і вислала до Дебліна на руки Президентки Ліґи п. Аддамс і пятьох Національних Секцій, — а то англійської (п. Маршаль), ірляндської, шведської, данської і бельгійської — реферати про політику Поляків у відношенні до їх національних меншостей, зокрема до 7-міліонового українського народу в Польщі від 1919 р. по нинішній день, — „а також запропонувала свої резолюції в цій справі“. Одно змінене слово, через недогляд коректора, змінило основне політичне становище групи і може навіть увести її в колізію з політичними чинниками в краю. З історії друкарських помилок знаємо, що не то одно слово, але одна змінена буква давала привід до принціпіяльної дискусії ворожих часописів і партій, дарма, що з помилково видрукованого тексту виходила явна нісенітниця.

Дописи.

Грималів. (*Свято Франка й отворення чит. „Просвіти“ на Лисій Горі.*) В дні 28. травня 1926 р. помянули 10-літні роковини смерти Івана Франка всі тут. установи спільним засіданням виділів під проводом голови філії „Просвіти“ д-ра Гр. Олійника, а відтак в дні 30. травня рефератами для членів місцевої читальні „Просвіти“, виголошеними знова д-ром Олійником і канд. нотаріяту Михайлом Коцюбкою. Саля була майже набита членами, які з найбільшою увагою вислухали обох викладів.

Того самого дня відбулися перші загальні збори читальні „Просвіти“ на Лисій Горі (Елеонорівка), прилученій до парохії Грималів. На збори прибув д-р Олійник і о. Петро Процик, місцевий парох. Збори були як на таку місцевість дуже численні, а вислухавши з найбільшою увагою реферату д-ра Олійника, вписалося в члени 65 осіб, цебто майже всі місцеві Українці. — Не забули спомянути зібрані і першого з просвітян Івана Франка, при чому розкупили кілька наліпок. На закінчення промовив ще п. Антін Свідер з Грималова.

По отворенню читальні „Просвіти“ в Козині, Калагарівці і Волиці просвітна праця в грималівськім судовім окрузі буде в тім напрямі закінчена.

Депатин. (*Байдужність громадянства.*) Аматорський кружок читальні „Просвіти“ відіграв 18. ц. м. драму на 4 дії „Батраки“. Аматори грали з чуттям і ролі цим разом були обсаджені як слід. Доволі вложили праці режисер п. Н. і голова п. Бехметюк, тому штука по майже двомісячних пробах була відіграна на причуд гарно. Та аматори завелися у своїй надії. Хотіли, щоб читальня побільшила свою бібліотеку й на ту ціль мучилися по ночах. Одначе не так сталося, як бажалось. Театральна саля світила пустками й на кілька десяток місцевої інтеліґенції крім д-ра Н. не явився ніхто. Навіть з двох місцевих священиків не прийшов ні один! Те саме було і з концертом в честь Івана Франка. Прийшло декілька одиниць з інтеліґенції, а священик якнайкраще працював собі на першім поверсі каси, в якій відбувалося свято. Таким поступованням зневохочується людей, охочих до праці, а й так доволі слабе просвітне життя цілком підкошується, бо якжеж працювати й мучитися, коли в дні вистави грається просто до голих стін? Як прикро слухати на салі запити учасників міщан, яких перше питання звучить: „А де пани?“ Вони кажуть: Якщо інтеліґенти не ходять на українські вистави та не дають нам приміру, то від нас теж того не вимагайте. *Гість.*

Всячина.

Заздрість не знає віку. Перед судом в якімсь кавказькім місті ставала недавно селянка Марія Радилова, що домагалась розводу з мужем. Домагання було би звичайне, якби ця жінка не мала 84 років і не прожила зі своїм 90-літнім чоловіком 61 літ. Вона має вже правнуків, які промовляли їй до розуму, щоби вибачила хиби свому чоловікові, коли такий вік з ним видержала. Тим більше, що чоловік присягнув їй, що зробить усе, чого забажає, і буде її покірно слухати. Одначе жінка не дала себе переконати. Причина розводу: страшні сцени заздрости, які робить їй чоловік. Прабабка дістане розвід і ніхто їй не буде докоряти, коли вона припаде комусь до вподоби або хто їй.

Музей „Чека“. На славній московській вулиці Лубянка, у скромнім затишку, стоїть новий музей славної радянської тайної поліції „Чека“. Один з бувших членів цієї поліції, Піро, описує в окремій брошурі деякі „достопримечательности“ цього музею. У першій салі находиться маса приладдя для катування вязнів, які не хотять признатись до своїх гріхів. Є там кнути, пуги, шкіряні рукавиці з цвяхами, кліщі, то-що. В одній шафці пишаються біленькі рукавиці, зроблені з людської шкіри. Офіціяльний опис цього революційного зразка каже, що це шкіра одного комуніста, якого обдерли Денікінці і переслали до Москви як посилку, з листом. Инші кажуть, що це памятка з архівів коменданта чрезвичайки з Харкова. Є в цій збірці ріжні памятки по царській родині: біля цариці Олександри, пальто Миколи II. з дірами від куль і плямами крови, уніформа Колчака, в якій його застрілили. А поруч цього всього як противага: у дорогоцінній посудині збережене в спірті серце бувш. голови петроградського „Чека“ Урицького, застріленого одним студентом.

У країні царства машини. В Америці збудували апарат, подібний до автоматів на шоколяду, але призначений до вищої мети: оздоровлення людей. Має він форму людини і в ріжних місцях тіла шпарки на гроші. Коли хтось почуває біль в якійсь частині тіла, замість іти до лікаря, підходить до автомату і в те саме місце, де його болить, вкидає доляра. З автомату вилітає книжка, в якій пацієнт находить дуже подрібний опис ріжних болів, звязаних зі згаданим місцем, і рад, якими біль лічити. Користь з такого винаходу така, що автоматові завсіди доляр помагає, а недужому лікарська книжка дуже рідко.

Копаний мяч і реліґія. Голяндський антрополоґ Девбрінґ мав недавно відчит в Иоганесбурґу про свої вражіння з пішої мандрівки від Марокка до Капштадту, в якій придивлявся праці місійних станцій, що навертають дику їв на християнство. Найбільше вразило його те, що тубільці зовсім не розуміють ріжниць між численними християнськими сектами, і для них байдуже, чи приймають католицизм чи протестантизм. В однім селі, у країні Ніясса, він бачив сцену, яка була живим прикладом релігійного світогляду неофітів. Він був присутній при партії копаного мяча між католицькими і протестантськими грачами. Коли католики виграли, сотки Ніяссійців звернулися до католицького місіонаря зі заявою, що тепер переходять на католицьку віру.

Зі спорту.

З діяльности У. Сп. Клюбу в Подєбрадах.

Український Студентський Спортовий Клюб „Дніпро“ в Подєбрадах, Ч. С. Р., улаштував дня 23. травня ц. р. легкоатлетичні змагання. У змаганнях приймали участь також поодинокі члени чеських спортових орґанізацій.

Несприятлива погода відбилася на якости деяких осяґів. Результати були такі:

100 метрів біг: 1) Хомичевський — 11·9 с., 2) Гончарів — 12·1 с., 3) Сокович — 0 груди.

200 м. біг: 1) Гончарів — 25·6 с., 2) Хомичевський — 25·8 с., 3) Сокович — 26·3 с.

400 м. біг: 1) Хомичевський — 60·4 с., 2) Гончарів — 61·0 с., 3) Свобода (Чех) — 61 с.

800 м. біг: 1) Опадчий — 2 : 20·3.

1500 м. біг: 1) Опадчий — 4 : 47.

Трискок: 1) Опадчий — 12·02 м., 2) Гордієнко — 10·47 м., 3) Хомичевський — 10 м. 46 с.

Скок далекий: 1) Гончарів — 5·72 м., 2) Сокол (Чех) — 5·68 м., 3) Опадчий — 5·61 м.

Скок з тичкою: 1) Сокол (Чех) — 2·87, 2) Шкеда — 2·75.

Ратище: 1) Опадчий — 42·46 м., 2. Шкеда — 36·34 м.

•

Той-же самий клюб улаштував дня 11. липня ц. р. легкоатлетичні змагання. Ці змагання принесли в деяких ділянках осяги високої якости. Так напр. ріжнострониий спортовець Опадчий за порівнююче дуже короткий час стає одним з найліпших скакунів у трискоці в Ч. С. Р. Несподіванкою був його дебют у меті кулею. З инших спортовців подобався молоденький завзятий Л. Фішер. Осяги були такі:

100 м. біг: 1) Фішер — **11·9** с., 2) Хомичевський — 1 м. позаду, 3) Опадчий — 0 груди.

200 м. біг: 1) Фішер — **25·6** с., 2) Опадчий — 3 м. з заду, 3) Хомичевський — 1 м.

400 м. біг: 1) Фішер — **59.8** м., 2) Опадчий — 1·5 м. позаду, 3) Хомичевський.

Скок далекий: 1) Фішер — **5·93** м., 2) Опадчий — 5·60 м., 3) Хомичевський — 5·13 м.

Трискок: 1) Опадчий — **12·64** м.! (рекорд), 2) Хомичевський — 11·16 м., 3) Фішер — 11·14 м.

Скок високий: 1) Хомичевський — **1·50** м., 2) Опадчий — 1·45 м., 3) Фішер — 1·40 м.

Куля: 1) Опадчий — **9·60** м., 2) Мороз — 9·45 м., 3) Хилецький — 8·73 м.

З незалежних від орґанізації причин змагання в инших галузях відбутися не могли.

✝ Посмертна згадка.

О. Яків Косоноцький, парох Подолець і рудецький декан, помер 15. липня 1926, проживши 66 літ. З покійним зійшов до гробу один з визначніших українських священиків старого типу. На парохії Подільці пробув 36 літ і полишив по собі найліпший спомин. У всіх селах своєї парохії: Подільці, Погірці, Голодівка і Сусулів позакладав читальні „Просвіти“, кружки „Сільського Господаря“, а в останніх часах почав закладати кооперативи. Він був душею повітових організацій в Комарні як: Задаткове товариство, філії „Просвіти“, „Сільського Господаря“ і ин. В політичнім житті, як член народної, опісля нац.-демократичної трудової партії брав визначну участь і був членом Ширшого Народнього Комітету. За часів польсько-української війни мав бути розстріляний польськими військами, що взяли його за „майора“ Косоноцького, опісля довгий час перебував інтернований в Перемишлі на Засянні, в Берестю Литовськім (форт Берта) і на Домбю. Підчас виборів до сойму пересидів довший час у вязниці в Самборі. Був часто караний за справи метрикальні і т. п. Покійний був веселої вдачі і піддержував своїх товаришів недолі на дусі, віруючи в кращу будучність українського народу. Його дім визначався староукраїнською гостинністю, а парохіяне находили у нього пораду й матеріяльну поміч. Тому тішився загальною симпатією. Похорони його були, можна сказати, маніфестацією, бо взяли в них участь понад двацять священиків під проводом ... д-ра Лакоти (б. пароха ... й учения небіжчика), депутації й хор з Комарна; зложено на домовині кільканацять вінців, між ними один терновий від повіт. організації У. Н. Д. О. Над гробом промовляли кілька священиків і епископа делеґати товариств: міщане і селяне. Небіжчик полишив незаосмотрену вдову та численну родину. Вічна йому память!

(128—1—1)

Оповістки.

Хто з о. о. полевих духовників У. Г. А. був на похоронах д-ра Миколи Коцовського (на Вел. Україні осеню 1919 р.), зволить подати свою адресу до ред. „Діла“.

Гірничі студії в Леобен — Австрія. Товаришам, що заміряють студіювати в тут. академії, подаємо до відома: Шкільний рік зачинається тут з початком жовтня. На академії є три відділи 1) гірничий 4 роки, 2) гутничий — 4 роки і 3) мірничий — 3 роки. Умови принятття на кожний з відділів є ті самі. Подання в справі принятття належить слати на адресу Т-ва „Молот“ найдальше до кінця вересня ц. р. Треба прислати: 1) свідоцтво зрілости (оригінал), 2) свідоцтво приналежности, 3) метрику і 4) посвідчення, в якому батьки, згл. опікуни петента зобовязуються його удержувати на час студій. Всі ці документи мусять бути леґалізовано перекладеними на німецьку мову. Ніяких вступних іспитів тут не вимагають. Оплати семестральні (піврічні) виносять кругло по 20 долярів. Удержання виносить місячно пересічно 20—25 дол. Подання самі виготовляє Т-во „Молот“. Про принятття повідомимо кожного петента з початком листопада висилкою посвідки принятття з академії, яка служить в австр. консулят. як Einreisebewilligung. До письм належить залучити 3 зол. на видатки (на кореспонденцію і стемплі). Всі письма й документи слати на адресу: „Molot“ Verein Ukr. Stud. — Leoben, Austria.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

теї є обоснована в природнім гоні досліду і пізнання. І коли родичі вміють часами аж до смішности заспокоювати дитячі примхи та забаганки, то на духовий голод, на ті тисячі дитячих питань, на які родичі не вміють самі відповісти, замикається у них звичайно і серце і кишеня. Мама, тато чи инші члени родини кривдять дитину, коли не заспокоюють її стихійного духового голоду книжки, не дають їй кілька гарних, відповідних до її віку книжечок, яких прагне молоденька душа до свого розвою. А таких книжечок вже маємо багато, багато. Але вони лежать самітні без сонця і дітей десь там по складах і чекають на своїх маленьких читальників.

Не треба казати, скільки зискала би школа, коли би до неї входив не такий суворий і захмарений учитель з урядовими читанками, що дитячу спрагу знання і цікавість кормить все одинокими грімкими словами: „тихо сидіти", „руки взад", „читай дальше!...", а зявлявся між дітворою погідний тип людини, що знає дитячу душу, той вічно усміхнений Пестальоцці з горою цікавих книжечок, з божеським нектаром, якого прагне душа дитини.

Є вже такі зразкові школи, влаштовані Decroly, Devey, Claparede, Gudig, Montessori та иншими, де **без застрашування, без прута і грізної двійки, серед радости і втіхи** росте веселе і сильне нове покоління!

Дитина, вихована в таких школах, не забуде ніколи своєї дорогої школи, своїх дорогих книжечок, за якими все і всюди буде зголошуватися до свого дорадника і приятеля-учителя. З так вихованого покоління бачимо і пана і селянина і робітника перед книгарським столом, що будуть допитуватися за літературними новинами. Скарби, закуті друкарськими черенками, поплпвуть широкими ріками всюди там, де гомонять звуки людської мови.

І деж той скарб, де ті книжки, де та чарівна дитяча література? Певно мають її багаті Американці, проворні Англійці, чепурні Французи, чи вчені Німці? А у нас певно її нема? А прецінь і ми маємо в частині ті скарби, той корм для дитячої душі, ті нові школи і ідеали навчання, яких ніколи ніхто не забоdoronював, а по які треба лише сягнути і уміти ними покористуватися. Вкажім хоча би на видання народнього учителя Михайла Таранька у Львові. Видавництво це розвиває свою діяльність вже семий рік, а на складі видавництва лежать цілі гори менших і більших книжок і ждуть на малих читальників. Видавництво має книжечки для ріжного дитячого віку, має і дитячий місячник „Світ дитини", має усе, що дитині для її душі потрібне. Діти ждуть своєї душевної поживи, а родичі, виховники і учителі переходять біля таких скарбів, замикають на сім замків свої серця і кишені і нарікають на „лихих" дітей і **злі часи**. Нарікають на себе, на инших і на все. Видавництво мало у нас розходиться, бо і люде його мало знають, а є й такі, що не хочуть його знати хіба тому, що воно наше рідне. На сором нам треба сказати, що в Америці і Канаді таке видавництво більше відоме, як у нас у рідним краю. Скарбів розсипаних у виданих книжечках і на сторінках дитячого часопису не розуміло навіть народне учительство, для якого видані книжечки і „Світик" є необхідним засобом праці, бо коли всього українського учительства української народности числять коло 3.000 (три тисячі), то „Світ Дитини" предплачує лише коло 150 учителів (сто пятьдесять), а і ті не спішаться заплатити марної передплати в квоті шість золотих річно. Деж ті инші основи народньої освіти?

Не нарікаймо на бідноту і темноту, не кричім: кривда!, бо таке жебрацтво нас лише осмішує і пониже гідність великого народу.

І думаймо більше про завтрашній день і про гасло, що в дітях — будучність Народу!

Іван Побай.

ВІДГУКИ ДНЯ.

„Пеховна" ґазета.

„Слово Польске" нещасливе на руку. Не говорю цього щодо числа передплатників, ні до вірша Włościanina z pod Gródka, ні справи Менеліка, ні фейлетонів Італійця Перетті, який показався потім чистокровним Поляком. Це все річі занадто давні, щоб ними докучати шановній Україножерці.

Але хто нещасний зранку, той буде ним і до останку. За яку справу не взялося би „Слово", всюди стріне супротивности і неприємности.

Всім ще живуть у памяти славні бюлетини з „majowych dni". Все, що подавало „Слово Польске", було страшенно цікаве і добре написане, мало тільки одну хибу: було від початку до кінця неправдиве.

Одним словом нещасливе на руку.

Виїхало недавно з ревеляціями, що редактори „Діла" створили за шість літ аж шість міліонів Українців. Сам факт зовсім не компромітуючий, навпаки дуже похвальний, але, на жаль він не трапився. На підставі точних даних, зачерпнених з достовірних джерел, стверджую, що тут може бути мова тільки щодо чотирьох душ (з цього один хлопець). Очевидно беру тільки знані всім і вся випадки, а відкидаю підозріння і домисли.

Друга компромітація „Слова Польского" вийшла зі мною, нижче підписаним. Назвало воно мене ворогом усього, що польське, і т. д. і т. д.

Тимчасом, колиб панове денунціянти були заглянули в історію моєї родинної хроніки і в історію польських повстань, булиб побачили дивовижу: Мій пращур брав участь у повстанні 1831 р., бився за „нашу і вашу", аж добився до Парижа. Колиж я став таким ворогом Поляків, то це або видумка „Слова Польского", або доказ відпихаючої сили Поляків. В однім і другім випадку треба було справу промовчати.

Та не тільки з Українцями не везе панам з вулиці Зімоlink Зіморовича. Вони час до часу зачіпають на свою біду і відних землякі́в.

От недавно розпис лися вони, що „Газету Поранну" купили Жиди. Сам факт не надзвичайний, бо що в тім дивного, коли Жиди купують польські підприємства. Це така буденна поява, що й говорити про неї не треба. Але „Слово Польске" заговорило і діждалося відповіди. Жиди з „Ґазети Поранної" заметушились: пішли по жидівських і гр.-кат. метрикальних урядах і ствердили дуже цікаві річі. Показалося, що редактори „Слова" всі як один або Жиди, або Українці в першім, другім, а найвище третім поколінні. Доказували між иншим, що позірний „Vollblut" Прушинський походить у простій лінії від Штавба, адвоката в Самборі, хрещеного після всіх правил єврейської віри.

Справа взяла такий оборот, що треба було її чим скоріш замняти. Другі польські часописи тієї справи не розмазували, бо теж боялися метрикальних. Цілий скандал зьлокалізовано на велику втіху другого чистокровного Поляка — Стронського.

Після цього „Слово Польське" притихло і не пускалося на ревеляції.

Але лихо не спить...

На днях появилося в „Слові" оголошення: „Інжінір, який переводить регуляцію Академічної вулиці, дістане таке саме зайняття на головній вулиці Ню-Йорку. Зголошення готель Жоржа ч. 10."

Цей анонс бувби пройшов без відгомону, колиб не було до цього кілька „якби". Перше: Якби Академічну вулицю не реґулювали вже два роки. Друге: Якби те, що збудували одного дня, не розбирали другого. І третє: Якби інжінір і віцепрезидент міста, який наглядає над роботами, не належали до табору „Слова Польського".

З цих усіх прикладів видно як на долоні, що часопис той має нещасливе заложення.

На те є тільки одна рада: закрити видавництво, членів редакції дати до українських і жидівських редакцій, а ще невикористані рукописи розділити на гумористичні журнали.

Галактіон Чіпка.

По широкому світі.

Англійський посол у Москві не склав висловів спочування радянському урядові з приводу смерти Дзержинського, як це зробили инші чужинні представники.

Президент Чехословаччини Масарик прийняв у себе представника СРСР., з яким розмовляв про справи безпосередніх взаємин двох держав.

Грецький уряд звільнив засланих на острів Наксос бувших міністрів.

Югославія та Угорщина підписали торговельний договір і конвенцію в справі комунікації між обома державами.

„Ліга британійської імперії" почала свій конгрес при участи 300 делегатів у паризькій Сорбоні. Париж вибрали на місце конгресу, щоби „дати Франції новий доказ як тісно звязана з нею доля Великої Британії".

Англійські банки позичають Мадярщині два і пів міліона фунтів.

Турецький уряд, виконавши присуд над засудженими на кару смерти в Смирні за змову проти Кемаля Паші, починає в Ангорі процес проти найвизначніших провідників молодотурецької партії, яку хоче розбити.

Свята Франка.

Підгайці.

В дні 12. липня ц. р. святкувала наша громада урочистим концертом 10 літні роковини смерти Франка. Комітет, що занявся уряджениям свята, мав на меті зробити це свято якнайбільше популярним. На довго перед святом повідомлено про нього всі читальні та запрошено до участи сільські хори. На цей заклик відгукнулися два найкращі хори, а саме хор з Гнильча та з Голгіч. Цей останній наслідком уливного дощу на концерті не явився; зате хор з Гнильча ставився в комплеті зі своїм парохом о. Максимюком як диріґентом. Не від річи буде сказати кілька слів за цей хор. Є він розмірно молодий, одначе дуже здисциплінований і гарно вироблений. Взорується він на хорі Котка, має 32 членів, усі меньше більш в однакових народніх строях. На концерті виконав той хор Франка Ярославенка „Розвивайся, лозо, борзо" і Ступницького „Ой рано, рано" в першій части концерту, а в другій відспівав Шевченка-Топольницького „Ой три шляхи широкії". Виконання програми хором було дуже старанне, а сам хор зробив вельми симпатичне враження, тому публика заслужено рясно нагороджувала його оплесками, так що хор надпрограмово виконав дуже вдачно ще кілька річей. Видно, що диріґент вложив богацько праці і з сирого матеріялу зробив дійсний хор, котрим Гнильче може повеличатися. Досить обемисту дальшу вокально музичну програму концерту приготовив диріґент проф. Недільський, що як челіст у власній особі дуже причинився до звеличання свята. Треба подивляти витревалість у праці проф. Недільського, що не жалував труду для підготовлення концерту і поборов тяжкі перешкоди, що його перепиняли. За те вдячна йому підгаєцька громада, що задержить довго в памяти милі враження з цьогорічного Франкового свята.

Пресовий ланцюг.

На побільшення обєму „Свободи"

зложили далі:

152) о. Василь Медвідський, Дубівці, 5 зол.

153) Д-р Степан Дмоховський, Перемишль, 10 зол. і кличе проф. Гретолинського з Перемишля.

154) о. Омелян Боярський, Новосілка Котюкова, 5 зол.

155) Роман Петрицький, Копичинці, 5 зол., кличе: Семковича Чортків і дир. Поморянського Копичинці.

156) Григорій Іванчук з Мразниці, 10 зол.

157) Андрій Фалендиш, Тернопіль, 10 зол. і кличе Тита Яремовича й Миколу Турина в Тернополі, Івана Павліша, будівничого в Перемишлі.

158) о. кан. Дмитро Стек, Станиславів, 5 зол.

159) Дир. В. Петрикевич, Чортків, 5 зол.

160) П-і Яскулякова, Чортків, 5 зол. і кличе п-і: Пігутову і Максимовичеву з Чорткова і п. Височанську-Скрентовичеву з Копичинець.

НОВИНКИ.

— Конфіската. Попереднє число „Діла" сконфісковано за початок і закінчення статті п. н. „Новий курс у краю" і за одно місце й ціле закінчення передової п. з. „Провокація продовжується". Це 73-я конфіската „Діла" в цьому році.

— Ревізії і арештування. Для доповнення інформацій про ревізії у Львові додаємо, що першого дня ревізій відбулася ще ревізія в помешканні п. І. Полюги уже 38. з черги! Найшла поліція і на помешкання ред. Дм. Паліїва, щоб перевести ревізію, але ревізії не перевела, бо ред. Паліїв тоді був на відпустці поза Львовом, а помешкання було замкнене. — З Яворова пишуть нам, що там арештувала поліція 22. п. м. громадя-

Щож до політики „Селянського Союзу“, то над нею тут розводитися не будемо, та пригадаємо тільки те, що в комісії закордонних справ польського сойму член „Сел. Союзу“ Васильчук здержався від голосування над справою участи Польщі в раді Ліґи Націй тоді, коли посол Хруцький голосував проти. Отже посол Васильчук як репрезентант „Сел. Союзу“ йшов тоді свідомо проти одноцілого національного фронту та кокетував польську лівицю. Як собі це пояснити? — І невже по таких виступах можна мовчати, коли знається, що партійні товариші пос. Васильчука мають у своїх руках провід національної Парл. Репрезентації? Якаж могла бути запорука на те, що ті члени президії не підуть завтра або позавтру також слідами посла Васильчука у инших дуже важних і принціпіяльних для української національної політики справах?

Так говорять факти. Та не те твердить посол Козицький, як це ми мали нагоду вгорі переконатися. До того, нам взагалі дивно, що посол Козицький, будучи головою Української Парляментарної Репрезентації, вважав за доцільне виступити в пресі ще й проти своїх клюбових товаришів теж послів і то з Волини. Він мав відвагу послугуватися в своїй статті навіть такими дешевими аргументами як той, що він, мовляв, зі своїми товаришами „знемагає під насильним тягарем праці“ та потрібує не „обливання помиями“ а всебічної допомоги. Виходить немов усі попередні президії, а зокрема остання не працювали так дуже, як працює саме пос. Козицький з тов., виходить, що попередня, наприклад, президія мала беззастережну підтримку всіх і вся, а тільки теперішня стрічає „колоди“ в праці. Ця „арґументація“ похожа на ту рекляму, якою послугувалися посли „Сел. Союзу“ в „Нашому Життї“, де містили свої фотографії і давали під ними такі многозначучі підписи: посол Н. Н. заступник української бідноти в польському соймі, в Польщі і в Українському Клюбі (sic!).

Наскільки нам відомо, теперішня президія не цуралася покористуватися допомогою не тільки своїх товаришів-послів, що належать до У. Н. Д. О., але й допомогою, працею та матеріялом, що його доставляла президії навіть канцелярія того зненавидженого послом Козицьким У. Н. Д. О. На щож і в імя чого тоді писати про „обливання помиями“, коли такого не було, на що писати таку автореклямy, що, мовляв, усю працю посли „Сел. Союзу“ „самі несли на одних своїх плечах і несемо, а У. Н. Д. О. має час писати пасквілі“? Вершком такої наївної „автореклями“ треба вважати ще й те, що пос. Козицький і тов. „виробили собі, мовляв, за час послування мандати до польської тюрми“.

Така відповідь посла Козицького, як голови Української Парлям. Репрезентації, не помогла йому, не виправдала нічим ні його політичних промахів, як голови, ні його партійних товаришів, як членів президії, але навпаки—розкрила тільки непотрібно його надмірно вибуялу амбіцію, яка почула себе ображеною та незаспокоєною. Очевидно, що на цю сердиту статтю пос. Козицького ми булиб взагалі не реаґували та робилиб далі своє діло, як би не те, що він у даному випадку є головою Української Парляментарної Репрезентації. Бо треба знати, що, що вільно в своїй сердитости та поденервованні вписати, чи „вшкварити“ на особисту тему і по адресі свого товариша-сенатора якомусь непартійному, або — як кажуть — „дикому“ послові (навіть на сторінках „Нашого Життя“), то не годиться голові Української Парляментарної Репрезентації.

Дбаймо про книжки для дітей!

Буденним стало у нас нарікання, що наша суспільність байдужіє до друкованого слова, яке горами вкриває книгарські полиці. По наших хатах, простолюддя чи інтелігенції, можна почути розмови на всілякі теми, зате ніколи про наші нові книжки та видавництва. Щож? Можливе, що старша суспільність, розбита і зматеріялізована війною, не має сил чогонебудь учитись, але чи вона ставить собі питання: що буде з молодим поколінням?

Одною з найважніших основ нашої майбутности та сили розвитку є дитяча література. Бо коли не кожне старе і посмалене бревно надається до нової будови, то дитяча душа є тим вдячним матеріялом, з якого можна все викувати бажані цінности. А тим топором, що обтесує, тим долотом, що різьбить дитячу душу, є відповідно дібрана дитячу книжка і дитячий журнал.

Велике значіння дитячої літератури давно вже пізнали західні народи і користуються нею при кожній нагоді. Найширше розвинено дитяче читальництво в Америці. Там, як упевняє Omer Buyse (Methode américaine d' education générale et technique), всі читають. Хто не має грошей на куплення часопису, читає числа розліплені на мурах. Вже малі діти звикають до читання і користають з публичних бібліотек. Гляньмо на одну з них. Входимо до бібліотеки народної школи, - великої кімнати, добре освітленої, гарно прикрашеної, яка заразом є і шкільним музеєм. Саля повна дітей, що працюють над вправами, послугуючися книжками з ріжних царин знання. Інструкторка вказує шести- і семилітним дітям, що познайомлюються щойно з бібліотекою, які мають вибрати собі книжки і як з них користати. Восьмилітні самі вилізають по драбинках, вибирають собі потрібні томики, а спішаться, щоби скінчити обовязкову працю. Старші 11—14 літ з усміхом дивляться на непорадність малих і поводяться, як дорослі читальники. Кожний степень науки має ще політичну бібліотеку, звідки випозичають діти книжки домів (книжки з загальної бібліотеки читають на місці). Всі книжки є власністю школи, або є випозичені з публичної бібліотеки і є від часу до часу вимінювані. Само собою розуміється, що так поставлене дитяче читальництво виховує цілі ряди вірних і постійних гостей публичних читалень, даючи основу під трівкий і сильний розвій народньої освіти. В більшости американських міст будинки публичних бібліотек є найгарнішими будівлями і гордощами міста. В деяких американських містах в неділю зачиняються кабарети, а відчиняються публичні бібліотеки, де салі

заповнюються численними гістьми, особливо у вечірних годинах, коли рівночасно у нас битком набиті коршми, шинки, каварні.*)

Ми дивуємося, чому у нас не купують і не читають книжок і журналів, чому у нас така байдужність до книжки — селянин чи пан, духовний чи світський, у всіх них однакова апатія до друкованого слова. Тут мабуть одинока причина та, що коли пан або селянин, духовний чи світський були ще дітьми, їх тоді не навчили „читати“, не навчили любови до книжки, бо книжкою, з якої вони вчилися читати, був лише буквар, а опісля шкільна читанка. А ті перші книжки, до яких дітей гонили силою в школі, були (і, на превеликий жаль, є ще і досі) так зложені, що у них, поза примусовим навчанням букв, дитина навчиться хіба ненавидіти книжку. Та нехіть і байдужність до книжки, розвинена школою в молодечім віці, волічеться опісля вже до гробової дошки.

Ми вміємо багато, а навіть дуже багато оповідати зі своїх шкільних часів. Чується, що той або инший факт зробив на нас колись велике враження і став зворотницею життя. Але про книжки не чути у цих споминах нічого.

Щоби зарадити лихові без гомону і крику, без основних реформ організації шкільництва, до чого ми не маємо ні права ні можности, треба дитині крім шкільної приписаної читанки дати таку книжку до рук, якуб вона її полюбила, якаб її забавила, зайняла і стала її конечною потребою, за якою вона все буде тужити. Виховники мусять тямити і повторяти за Гердером, що одна одинока книжка може людину виховати, так само як може її зломити. Потреба читальництва у ді-

*) Про американське і західно-европейське читальництво докладніше можна прочитати в книжці: „Dr J. Fritz. Das moderne Volksbildungswesen. Leipzig 1909“.

БЕЕЛЬ.

З нашої музики.

Концерт творів З. Лиска й Н. Нижанківського.

Дня 16. червня ц. р. відбувся у Празі концерт, влаштований студентами музично-педагогічного відділу Українського Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова. Концерт присвячений був творам молодих українських композиторів З. Лиска й Н. Нижанківського.

Досі обидва автори виступали на музичнім форумі в Празі й Галичині як пяністи чи акомпаніятори, а цей концерт кинув промінь на їхнє мистецько-творче облича.

Тяжко судити про дійсне індивідуально-мистецьке облича по тих небагатьох творах, що їх запродуковано на концерті. Всеж таки те, що ми чули, викликувало радість у слухача Українця, бо сміло можна сказати, що маємо діло з творцями справжньої музичної культури і — що для нас головне — з творцями української музичної культури. Обидва автори відчувають органічний звязок з невичерпаним джерелом творчости — з українською народньою піснею: вона їх інспірує на творчість, цікавить своєю загадковістю, вабить своїми чарами — й вони шукають шляхів-засобів до неї. Наведу слова самих авторів, що їх вони зазначили самі у відчиті: З. Лиско: „Цікавить мене питання, як підійти до української народньої мельодії, щоб задержати її своєрідність, але разом із тим, щоб дати їй форму, яка вдоволилаб модерне почуття музикальности“. Н. Нижанківський: „Хочу здобути якнайбільше засобів виразу, щоб було з чим підійти до того сфінкса, який дотепер не розгаданий, а є так приманюючий — до народньої пісні; знайти характерістікон української народньої пісні — це моя idée fixe...“

Процес музичної індивідуалізації обох композиторів безперечно ще не закінчений, це признають і самі вони; обидва ще в стадії шукання шляхів, випробовування нових засобів, а тому, як завжди буває в таких випадках, трапляються у них обніжки в бік музичнольогічної розсудковости або перевага „імпресії“ над чуттям. Алеж всі твори, що їх ми чули на концерті, є цінними вкладками в нашу, ще небагату музичну скарбницю; цінні вони й тим шуканням нових шляхів до української народньої пісні, що для багатьох музиків можуть стати дійсним шляхом дальшої праці, цінні тим умілим оперуванням загально музичними засобами, що свідчить про культуру творців, цінні своєю глибокою любовю до української народньої пісні, що дає право назвати обох авторів українськими музиками.

Загальною і спільною рисою обох композиторів є їх пяністичний талант і пяністична освіта. Особливо це видно у вокально музичних творах, де фортепян є не лише супроводом співу, а цілком рівнорядною складовою частиною твору (в творах З. Лиска). Здибаємо там то клявірні інтермецца, що ілюструють психічний стан, а з формального боку складені з мотивів, яких нема в пісні, але які відповідають змістові поезії, то всє новий акомпаніямент, що ілюструє характер пісні, то цікаве використання самої мельодії пісні в супроводі і т. д.

З творів З. Лиска виконано: „Фуги“ d moll і e dur для фортепяну, „Ченчик“, тріо для тенора, баса й фортепяну, „Під гай мати“, „Темна нічка“, „Сивий коню“, „Вербо“ — народні пісні для тенора й фортепяну. З творів Н. Нижанківського виконано: „Не бий, сину, коня в голововньку“ і „Коломийка“, обробітки народніх пісень для фортепяну і „Тема з варіяціями“ на фортепян.

Ще декілька слів про виконання. У відчиті на початку концерту зазначено між ин. як одну з цілей, що ставить собі колектив, влаштовуючи цикль концертів українських композиторів, „ознайомити громадянство в художнім виконанні з творами минулих і сучасних композиторів“. І треба сказати, що на цім першім концерті таке виконання загально осягнено.

Тенор Дмитро Левитський, знаний зі своїх виступів на концертах у Празі, що співав твори З. Лиска, виявив себе артистом, що має солідну школу і гарний голосовий матеріял; він своїм виконанням сприяв успіхові творів. Слухачі тепло витали його й автора і примусили його співати наддатки. Бас Іван Птиця, що співав у тріо „Ченчик“, має великий голосовий матеріял, який вимагає ще значної праці; почувалося, що естрада не є ще звичайним полем для цього артиста. Треба додати, що „Ченчик“ є річчю дуже тяжкою і мало вдячною для співаків; підчас виконання чулася якась звязаність, наче відтягування темпа, а тому мені здається, що більшість слухачів не відчула багацтва і краси цього твору. Єрмель (Чех), студент майстровської школи, що грав фортепянові твори З. Лиска й Н. Нижанковського, показав себе солідним закінченим музиком-виконавцем, слухати якого можна з насолодою. Досконала чистота техніки й докладність музичного фразування цілком заслужено сприяли його успіхові й успіхам твору Н. Нижанківського. Щож до виконання „Фуґ“ З. Лиска, то видно було, що вони йому були мало знані; тому й виконання цих „фуґ“ не зробило на слухачів більшого враження. Цей пяніст стане скоро в ряди передових виконавців, бо має разом із досконалою технікою здібність передавати чуття в звуках. Приємно підкреслити ще таке гарне, уважливе відношення Чеха до творів української музики.

Щож до гри самих авторів, то треба зазначити, що З. Лиско, сприяючи загальному ансамблю своїм чуйно-музичним супроводом, наче залишався сам десь у стороні. Скромність і невибагливість щодо своєї особи є рисами цього музика й це особливо виявилось у цьому концерті (композиторськім). Н. Нижанківський, можна сказати, „співав“ на фортепяні. Його гра викликає бажання слухати ще, ще...

Наприкінці слід щиро привітати думку студентів музичного відділу У. П. І. влаштувати цикль концертів українських композиторів, а молодим музикам З. Лискові й Н. Нижанківському побажаймо енергії і сил для дальшої праці.